

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő

Kiadóhivatal:

Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előzetesek és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolvasó szerkesztő: Dr. Brájer Lajos

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 12 kr.
Félévre ———— 6 „
Negyedévre ———— 3 „
Egy hóra ———— 1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap

vasár és ünnepnapok kivételével

Nagybecskerek, 1896.

XXV. évfolyam, 148. szám.

Kedd, június 30.

Alkotmányunk alapja.

Nagybecskerek, június 30.

(—é—) Ezredéves állami fennállásunk megünneplésének jelentőséges mozzanatait alkotják azoknak az emlékműveknek felállításai, melyeket Thaly Kálmán kitünő történetírónk kezdeményezésére a törvényhozásnak valódi költői lelkesedéstől indított országos határozata folytán az ország hét különböző pontján felállítanak. Ezek az emlékek lesznek látható jelei annak, hogy ez a nemzet igazi hazafiúi buzgósággal tud lelkesedni ősei hagyományaiért. A lelkesedés mindig prégnans vonása volt nemzetünknek és ezeréves történetünknek sok fényes lapja ékesen bizonyítja, hogy a lelkesedés ereje mire tette képesekké őseinket s azért nagyon fölemelnek és magasztosnak találjuk, hogy ma az anyagiasság korszakában a lelkesedés tűzének áldozunk.

A hét emlék közül legnagyobb jelentőséggel bír a pusztaszeri, melynek alapkövét e hó 27-én tették le a kormány, az országgyűlés s Csongrád megye képviselői és nagyszámu ünneplő közönség jelenlétében, mert ez a hely alkotmányosságunknak bölcsője. Itt vetették el őseink csirját alkotmányosságunknak, a mely nagy viharokat megállva, terebélyes fává fejlődött és ma védelmező árnyékában részesíti e szabad haza minden polgárát. A pusztaszeri vérszerződés alapja és kiinduló pontja alkotmányunknak, a melynek további fejlődésében a vérszerződésben megnyilatkozó alap gondolatok szolgálták irányadókul. Nagyon helyesen mondta Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter fenkölt szárnyalásu remek szónoki beszé-

dében, hogy ezen alapokra építve adta ki később Szent-István király törvényeit, ezen a nyomon keletkezett az aranybulla, majd később a pragmatika szankció. Joggal mondhatjuk tehát, hogy alkotmányunk ma is ezeken az ősi alapokon nyugszik.

A vérszerződésben megnyilatkozó alap gondolat abban áll, hogy a magyar állam az uralkodó és a nép közt kötött kölcsönös szerződésen alapszik s vajjon nem ugyanez jut-e kifejezésre a királyi esküben és a koronázási hitlevélben, a melyet a megkoronázott király mai törvényeink értelmében a nemzet színe előtt ünneppélyesen letesz és illetőleg kiad? Ez a kölcsönösség nemzet és király között, a melynek az egész világon nem akad mása, ez fűzte egymással mindig össze a nemzetet és a királyt s ennek legszebb napjait ültük épen mostanában, a mikor felséges királyunk nemzeti örömtünnepeinkben igazi magyar szívvvel és lélekkel részt vett.

Az alapkövetéssel jelentőségét s azokat az érzelmeket, melyek minden jó magyar hazafi szívében ez ünnepe alkalmánál áthatották, méltó szép szavakkal fejezték ki Vadnay Andor Csongrád megye főispánja, Darányi Ignác és Berzeviczy Albert. Mindhármuk beszéde érdemes arra, hogy minden jó magyar ember elolvassa. Az ezer évvel ezelőtti Pusztaszeren gyülesező őseink is bizonyára csak ugyanarról beszéltek, a mi a mai három szónok beszédjében foglaltatott, a fejedelemtől, a hazáról és a szabadságról.

Ezeknek a dicsőségét fogja hirdetni az a hét emlékmű, a melyeknek alapkövetései vagy pedig leleplezési ünneppélyei a legközelebbi hónapokban fogják meg-

tartani s a melyeknek mindegyike a honfoglalásnak egy-egy jelentőségteljes mozzanatát lesz hivatva jelezni.

A kiegészítési tárgyalásokat — mint értesülünk — július 10—12-ikén folytatni fogják. A magyar kormány egyes tagjai Bécsbe utaznak s első sorban a pénzügyi kérdéseket veszik tárgyalásra. Egyidejűleg megkezdik az osztrák-magyar bank megbízottaival a szobeli tárgyalást és az államjegyek teljes bevonására vonatkozó módzatok megbeszélését is. Az őrlelt forgalom és az állategészségügyi intézkedések kérdése is ekkor lesz elintézendő.

Jegyzők kongresszusa.

Nagybecskerek, június 30.

A magyar községi és körjegyzők Budapesten, a kiállítási ünnepegek csarnokában, 1896. évi augusztus 3-án délelőtt 10 órakor, Perczel Dezső magyar kir. belügyminiszter védnöksége alatt országos kongresszust tartanak. A kongresszus programja a következő:

1. Kuncze Imre, országos központi jegyző egyleti elnök üdvözlő beszéde a kongresszus védnökéhez.
2. A kongresszus megnyitása a védnök által.
3. Szegedi Albert, az országos központi jegyző-egylet első alelnökének értekezése: „A községi jegyző a társadalomban” című kérésről.
4. Uszaky Balintnak, az országos központi jegyző-egylet főjegyzőnek. „A községi szervezet az állami közigazgatás keretében” című felolvasása.
5. A kongresszusi közgyűlés berekesztése a védnök és az elnök által.

A kongresszusra fölutazó kartársak figyelemzetnek, hogy a kiállítás területére szóló, 5

A „TORONTÁL” TÁRCAJA.

A legyező történetéhez.

Művelődéstörténeti csevegés.

Irta: Filgl József.

A nap már oly perzséln sűt néha, hogy nem egy esőp női kéz kénytelen a legyező után nyulni és talán nem lesz egészen érdektelen, ha hölgyközségünknek egy futó pillantást engedünk vetni a legyező multjára.

A mindennapi szükség hozta használatba, hogy az emberek a hőséget a legyezővel enyhítsék. Csak le kellett tépni egy pálmalevelet s kész volt a legyező. Az indus eposzok már pompás pankhák-ról énekelnek. Ez a legyező legregibb ismeretes neve. A királyleányok élesatgették a szent tüzet pankhával, de azzal legyezték a hőseket, királyokat is, kik a harzból fáradtan hazatérve, lepihentek. Általában a legyezőt a királyok, a hatalmasok mellett láthatni a régi szoborműveken és faragványokon, a napernyővel együtt, mert a hatalmas mindig napernyő alatt, szolgáltól legyezővel jelenik meg. A római pápának ma is megvan a baldachinja és tollas legyezője.

Chinában és Japánban a legyező az öltözék kiegészítő része. Férfiak és nők egyformán viselik és ügyesen bírnak vele. A katonaság néhány év előtt tett le csak a legyezőviselésről, belátván, hogy legyezővel szalutálni még sem katonás. Mint annyi sok mindenről, Chinában a legyező eredetéről is tudnak. Wurang császár találta föl, a ki Krisztus előtt ezer évvel uralkodott. De a japánok sem hagyják a maguk legyezőjét; ők még régebben ismerték. — Az ősrégi ábrázolásban a főistenek mind legyezőt tartanak a kezükben. Már eseken látszik, hogy szövetből készülték és himzettek.

A legyező az előkelőség megkülönböztető jeleként mutatkozik, s megemlést érdemel, hogy az ógörög tragédiákban a félistenek, hősök,

rendesen pedig Herakles (ki mint az Olympus küldöttje, gyakran szerepel) legyezővel léptek a színpadra.

Chinában már régen meg volt szabva, hogy állása, rangja és méltósága szerint ki mily legyezőt használhat. Kacsung császár, Krisztus előtt 700 évvel, a fácskántoll-legyezőket rendelte el a főbbek számára, valószínűleg azért, mivel a fácskánt a szerencse madarának tartják. Később a pávatollak voltak kapósak a legyezőkhöz és ezek bizonyos tekintetben mint rangjelvények ma is megmaradtak.

Az őszecsukható, redős legyezőket japáni találmánynak tartják, s még Krisztus születése előtt terjedtek el Chinában is. Ezzel mar fényűzést vittek; selyemből készítették. Léceit kifaragták, aranyozták, festették. Növénnyrostokat is használtak szövet helyett.

Japán és China legyező ipara ma is nevezetes. Ez körülbelül mindig olyan volt az országokban, mint más népeknél a faeszközök faragása vagy a vaskovácsolás. Mindenki értett hozzá s apraja-nagyja készítette. Ma is a japáni és kínai szegényebb családok egyre-másra faragják, ragasztják s adják el kereskedőknek vagy egyeseknek készítményeiket. Tudnunk kell, hogy Kelet-Ázsiában senki sem jár legyező nélkül. Így tehát sok fogy el s ezeket mind a japánok és kínaiak állítják elő.

A régi Egyiptomban a legyező, mint a méltóság jelvénye, struccatollakból készültlenfordul elő. A faragványokon a hódító Ramzest ily legyezőkkel ellátott fejedelmek veszik körül. Ninive és Chorsabad emlékei pedig arról tanuskodnak, hogy az assyrok és babyloniaiak is használták a legyezőt, mely aztán elterjedt egész Keleten, az araboknál, a perzsáknál is. De a mohamedánoknál nem volt általános használatban; a harcos férfiak nem vették kezükbe, legfeljebb ünneppélyeknél lehetett látni rabszolgáltól tartott hosszunyelű tollas legyezőket. Nagyobb szerepe jutott azonban a nőknél, kik mint cseccbecsát és hűsítőt nagyban használták.

A mörök utján került Spanyolországba, a hoi a nőknél maig is egy része az öltözetnek.

Művészi kiállítás tekintetében a legyezők nagy átalakuláson mentek keresztül; mikor a phoeniciaiak és phrygiaiak utján eljutottak Görögországba, akkor még egyszerű falevelek voltak, de itt bőrt, bársonyt alkalmaztak reá, tollakkal ékesítették s fogantyuját elefántcsontból vésték, a görögöktől ment át a kalózság által meggazdagodott s fényűzést kedvelő etruszkok közvetítésével a rómaiakhoz, kik rendszeren egy nyélhez félkör alakulag megerősített pávatollat használtak legyezőül. A párisi Louvreban van egy edény, melyen igen osinos ily legyező látható. Rómában a fényűzés idején külön legyezőtartó rabszolgák voltak.

A római legyező (flabellum) még több száz évig fenmaradt a római katolikus egyházban is. A misemondásnál a pap mellett két diaconus állott, kik legyezővel védtek a szent otytát a legyek ellen. A laikusoknál azonban a legyező a népvándorlás kora után Európában ritka dolog lett s csak a lovagkorban kezdik ismét a nők sürűbben használni. A XII-ik században Olaszországban félkör- vagy bokréta-alaku legyezőket használtak páva, strucc- vagy papagálytollakból s igen díszes arany-, ezüst- vagy elefántcsontnyéllel. Franciaországba e divat a XIV-ik században szivárgott s csakis előkelő hölgyek engedhették meg maguknak e fényűzést. V. Károly korában (1380 körül) az udvarhölgyek rizs szalmából készült elefántcsont-nyelű legyezőket használtak.

A XVI-ik században a tengeri hajósok nagyobb mérvet öltvén, a portugál és hollandi hajósok a legyezőket nagyban terjesztették, mint osinos és kedves dolgokat, melyekkel a nőknek örömet lehetett szerezni. A portugál hajósok egész Spanyolországot elárasztották legyezőkkel, mint oly cikkkel, mely ott eléggé el volt terjedve ugyan, de a kínai redős legyező még új volt.

A XVI. század elején portugál hajósok kínai redős legyezőket hoztak át Európába s

HIREK.

Tájékoztató.

Julius 2. Millenniumi végrehajtó bizottság ülése.
 Julius 2. Megyei rendkívüli közgyűlés.
 Julius 6. Közigazgatási bizottság ülése.
 Aug. 3. Községi jegyzők kongresszusa.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nőtársak részére kedden és pénteken délután.

darabból álló füzetes belépő jegyek átvétele végett folyó évi augusztus hó 1-én délelőtt 10 órától délután 2 óráig és 2-án délután 2 órától 4 óráig Budapesten a „Pannonia“ szállóban, az egyleti pénztárnoknál jelentkezzenek; ugyanakkor lesznek átveendő, az egyleti pénztárnoktól, a kongresszuson résztvevők számára készített, díszes kivitelű kongresszusi jelvények, 1 (egy) forint díj lefizetése mellett.

Felkértenek a kongresszus tagjai, hogy aug. 2-án délután 4 órakor a „Pannonia“ szálló nyári éttermében megjelenni sziveskedjenek, honnan a társaság tömegesen, a rendelkezésére bocsátandó gőzhajón kirándul „Konstantinápoly Budapesten“ megtekintésére; az ismerkedési esemény és a közvacsora Konstantinápoly területén lesz megtartva.

Nagyon kívánatos, hogy a kongresszus tagjai aug. 3-án már délelőtt 9 órakor pontosan megjelenjenek a kiállítási ünnepségek csarnokában, hogy a kongresszusi közgyűlés a kitűzött időben d. e. 10 órakor pontosan megnyitható legyen.

A kongresszusi közgyűlés bevégezése után tömeges felvonulás következik a kiállítási falu községéhez, hol a jelenlevők egy e célra nyitandó „emlékkönyvbe“ nevüket bejegyzik. Ezután közeledik a kiállítás területén.

Este felvonulás Ós Budavarába, a kongresszus tagjai tiszteletére rendezendő díszelőadás megtekintése végett.

A kongresszus tartama alatt rendezendő kirándulásokon, közeledés, közvacsorán s általában a látványosságok megtekintésén a községi és körjegyzők családtagjai is részt vehetnek.

Budapesten, 1896. június 16.

Kuncze Imre.

az orsz. közp. jegyző-egylet elnöke.

Uzskay Balint,

az orsz. közp. jegyző-egylet főjegyzője.

azokat különösen a spanyol ur nőknél terjesztették el. Angliában a legyező a XIV. század vége felé, II. Rikárd korában honosodott meg, de csak Erzsébet korában lett általános nődivatcikké. A híres királynőnek 30 beces legyezője volt.

A XVI ik és XVII ik században már nagy volt a fényűzés a legyezőkkel, különösen Olaszország apró udvarainál különféle alakok és minták jöttek divatba, mint azok az olasz festők képein oly gyakran láthatók. Medicis Katalin az olasz fényűzést csakhamar meghonosította Franciaországban, úgy hogy itt rövid idő alatt minden udvaroncoknak volt legyezője.

A legyező virágzás kora Franciaországban, a versaillesi udvarban fejlődött ki. Az udvari hölgyek rendkívüli fényt űztek a legyezőkkel. A közönséges hölgyeknél már, de sőt még a selyem sem volt elég. Annál inkább kedvelték, ha kappan- vagy csirkebőrből készült a legyezők. A XVII ik század elejéről fennmaradt egyik legyező, mely kappanbőrből készült, XIII-ik Lajos látható, a mint a négy világrész allegorikus alakjaival szembekötődöt játszik. A csirke- és kappanbőr egyébiránt csak humbug volt; nem más az, mint finoman kidolgozott községes bőrhártya.

Az igazi stilszerű legyezőket az előkelő francia hölgyvilág viselte, és Franciaországban, főleg Párisban készültek azok, foglalkoztatván egy külön iparágat, melyet kitűnő izlésű és nők és művészek támogattak. Madame Pompadour egyetlen legyezője 60,000 frankba került, de a párisi előkelő nőknek abban az időben nem volt elég egyhány legyező, mert délelőtt, délben, este és különböző alkalmaknál mindig más más legyezőt vettek elő, sőt arra is voltak tekintettel, hogy a beavatottak a legyezőből rögtön felismerjék a nő kedélyállapotát is. Így keletkezett a „legyező-nyelv“, a melyen hölgyeink ma is beszélnek.

XVI. Lajos kora után a legyezőknél mind jelentősége, mind művészi kiállítása csökkenni kezd. De a legelegánsabb legyezőket ma is Franciaországban készítik.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter a nagybecskereki vadász- és vadvédő egyesület alapszabályait jóváhagyta. A m. kir. belügyminiszter a náköfalvai temetkezési egyesület alapszabályait jóváhagyta.

— **Új postamesternő.** A temezvári posta-igazgatóság Vizkelety Claire urhölgyet, Vizkelety Gusztáv nyug. th. főszolgabíró leányát a petrovoszelli posta- és táviróhivatalhoz postamesternővé nevezte ki.

— **Esküvő.** Vasárnap délután vezette oltárhoz Wégling István, a nagybecskerek községi népiskola tanító karának kiváló képzettségű tagja, — ki hosszabb ideig a „Torontál“nak is munkatársa volt, — Szabó Katiczát, Szabó Kálmán polgártársunk szeretetreméltó leányát. A polgári aktust az egyházi szertartás követte.

— **A módosi önk. tüzoltó testület** a napokban tartott közgyűlésén a következő határozatokat hozta: Demkó Ferencz alelnök indítványozta, hogy a millennium megünneplése alkalmából az érdemeket szerzett tüzoltók megjutalmazására, ugyszintén az oltás körül baleset miatt munkaképtelenné vált tüzoltók segélyezésére egy alap létesítsessék. — Bemutatja továbbá a megyei tüzoltó szövetségnek ez ügyben hozott határozatát, hogy vegyék beható tárgyalás alá. Az indítványt lelkes örömmel üdvözölték a a gyűlés egyhangulag hozzájárult a megyei tüzoltó szövetségnek ez ügyben hozott határozatához; miért is kimondták, hogy e célból az egész megye területén gyűjtés indítandó meg, s az egyesület saját pénztárából 20 frt előleget szavaz meg. — A létesített alapszeretett főispánnak nevével „Rónay alap“nak neveztetik el. — A gyűjtés fogantatására végett bizottság alakult, a melybe dr. Gyertyánffy Jenő elnök, Horváth Zoltán főparancsnok, Demkó Ferencz alelnök és Kondoray László választottak be. A begyűjt pénznek a gyűjtők által Franz J. L. szövetségi pénztárosnak közvetlenül, a gyűjtőinek pedig ezen bizottságnak küldendő meg. Elhatározták továbbá, hogy a laktanyára vonatkozó s a modern kívánalmaknak megfelelő torveket az elnökség szerezzze be; a község pedig kértetés s fel a gyors kiépítésre. Ezután megakövetkező határozatok hozták: Az egyleti pénztár tervére 12 darab bronzérem szerezessék be, mely érmek a módosi millenniumi ünnep alkalmával osztatnak ki a szerzett érdemek elismerése gyanánt. A kitüntetésben részesített tüzoltók önteláldozása és az egyesület érdekében mindenkor tanusított fáradhatatlan buzgalma és tevékenysége felett a közgyűlés egyhangu határozatával méltó elismerését nyilvánítja és érdemeik elismerésére jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Dr. Weinrich Ödön módosi ügyvéd ügyész és Gyulay Lajos tüzoltó az egyesület titkárává egyhangulag megválasztatik. — Tekintve a módosi I. takarékpénztár által mindenkor tanusított áldozatkészséget és az egylettel szemben már annyiszor gykorolt jótéteményeit, a hála nyilvánítása mellett a közgyűlés egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

— **Leköszönt körörvos.** Nánási Adolf dr., a kit csak a napokban választották meg egyhangulag Náköfalván körörvossá, állásáról leköszönt.

— **Hirsch báró birtoka.** Róth Sándor dr. észak-újvári ügyvéd 150,000 forintot megvette az e. halt Hirsch Mór báró ógyallai birtokát.

— **Tanítóválasztás.** A néhai Magenbauer József volt nagy-szent-miklósi róm.-kath. hitfelekezeti tanító elhalálása folytán megüresedett tanítói állást f. hó 25-én töltötte be választás útján a szentmiklósi róm.-kath. hitfelekezeti iskolaszék. A gyűlésen a 18 választott iskolaszéki tag közül 15-en jelentek meg. Mindjárt a kandi dalánál élénkebb vita fejlődött ki, amennyiben ifj. Marinov András az egyik pályázót, Kühn Lajost a kandi daczából kihagyatni indítványozta, a mit azonban, — miután az indítvány mellett csak ketten álltak fel, — a gyűlés elvetett, s így mint a négy folyamódó kandiálva lett, u. m.: Völker József, Kühn Lajos, Weber József és Magenbauer L., a kik közül az elnök által elrendelt s Mohaupt Gyula iskolaszéki tag által kifogásolt titkos szavazásnál Kühn Lajos 6, Völker József pedig 9 szavazatot nyervén, elnök Völker József doboz-megyeri tanítót megválasztottnak kijelenti. Mohaupt Gyula községi bíró, iskolaszéki tag, a választás ellen felebbesztését jelentette be, mivel az elnök a nyílt szavazást meg sem kísérelte.

— **Évzáró ünnep a főgimnáziumban.** Tegnap délelőtt folyt le a nagybecskereki főgimnázium évzáró ünnepélye az intézet dísztermében. A Hymnus eléneklése után a főgimnázium igazgatója, Balázs József adoit számot emelkedett szellemű beszédben az intézet sikeres évi működésének eredményéről és egyúttal a legnemesebb kötelességeire és feladataira oktatta az ifjuságot. Ezután a díszes könyvekkel és írószerekkel dusan megrakott asztal lefosztása következett, midőn a pályadíjakat és szorgalmi jutalmakat osztották szét.

— **Nyilvános számadás.** Az ozorai m. kir. állami népiskola zászlaja részére adakozott és befolyt összeg felől: Rónay Jenő főispán 5 frtot, Jovanovics Danicza zászlóanyahelyettes 10 darab a 10 frankos aranyat, Jovanovits István országgyűlési képviselő 6 drb aranyat, dr. Dellimanics Lajos alispán 3 frtot, Szávics Gerő autalfalvai főszolgabíró 5 frtot, Szépfly Elemér szolgabíró 5 frtot, Rigó István megyei tb. főjegyző 1 frtot, Eisenstädter S. és fia nagybecskereki czég 5 frtot, a nagybecskereki községi elemi iskolai tanstestület 5 frtot, Baadn Károly 2 frtot. — Megjegyezni kívánom, hogy dr. Dellimanics Lajos, és az Eisenstädter czég adományaikon kívül, — a miket e hó 26-án voltam szerencsés kőzhez kapni, a fentmegvezett adakozók adományai az e hó 24-iki „Torontál“ban en bloc vétetett be a 179 frt 40 kr számadásba, mivel az illető adományok nagyságát az illető adományszadók és ellenőrző egyének bemondás nélkül nem tudhatták, hogy kinek a nevében s mily összeg lett adományozva. Engedjék meg a kegyes adakozók, hogy nagylelkű adományaikért legmélyebben érzett hálás köszönetemet nyilvánítsam. Ozora, 1896. június 27-én. Bontlovics Gusztáv, népisk. igazgató.

— **Egy aranyat egy magyar szóért.** Arca a pályázatra, melyet Palágyi Menyhért, a Jelenkor cz. hetiszemle szerkesztője hirdetett s melynek célja a nyelvünkben elterjedt idegen szókat magyar kifejezésekkel helyettesíteni, 130 pályamű érkezett. A Jelenkor legutóbbi száma közli a részletes bírálati jelentést s számos megdicséret kifejezésen kívül a következő szavakat jutalmazta meg: sablon = kápta, (Hosvay Kollér Vilmos, Kecskemét); salon = nagyház, (Fülöp Béla, Szécsény); kuplé = sördal, (Déry Gyula, Budapest); bazár = végyott, (Christophi Ottó, Sopron); panoráma = ezerlátó, (Bényey József, Kolozsvár); jargon = fajzólás, (dr. Kemény Zoltán, Nagyvárad); burleszk = bohókás, (Garami János, Budapest); szuggerál = átsugall, (Az előbbi); illuzórius = delibáhos, (Bényey József, Kolozsvár); triviális = alpári, (Fábrly Imre és Fábry István, Temesvár). — A „Jelenkor“ új pályázatot nyit a következő idegen szóknak egyenértékű magyar kifejezésekkel való pótlására: konstatal, prejudikál, preczedens, incidens, perhorreskál, szubvenczió, intervjú, sztrájk, publicista, bojkott, plágium, prognosatikon, kombináció, epekuláció, kongresszus, refrén, poent, deficit, konkrét, totalizatór, tip, dualismus, realizmus, statisztika, korzó. — Minden pályanyertes szó egy arany jutalomban részesül. A pályázatok augusztus 15 ikéig a „Jelenkor“ szerkesztőségéhez címezve: Budapest, József-utca 81., küldendő.

— **Egy karmester temetése.** Tegnap délután temették el Szegeden Znojemejszky Nándort, Makó Lajos színtársulatának karmesterét, a ki több ízben működött Nagybecskereken is. A rossz időjárás daczára, nagyszámu közönség verődött össze a gyászháznál, amiből eléggé kitűnt, hogy mennyire szerette az elhunytat a közönség. A beszterelés után László Gyula mondott a társulat nevében megbató szép gyászbeszédet.

— **Inas virtus.** Nagy riadalom támadt ma reggel a melencei utcán. Ismétlődött egyike azoknak az inas virtusoknak, a melyek ma holnap már mindennaposak lesznek. Rollinger kőműves inas összeszóalkozott Franczen Péterrel, és hogy az övé legyen az igazság, előszedte zsebkését és másfélcentiméternyire verte Franczen karjába. Igazán, nem ártana már szűkebb korlátok közé szorítani azokat a virtusközlőket, a melyeket az inasok részéről uton-utfélen vagyunk kénytelenek tapasztalni. Különösen nagyban üsík kedvteléseiket estefelé, a mikor tisztességes ember nem mehet végig a város némely részén annélkül, hogy ki ne lenne téve holmi éretlen insultusnak.

— A salsónból. Az a nagy oszlás, ami az iskolaév végével mindig előadja magát, immár legnagyobb részében megkezdődött. A többé-kevésbé apró emberkének nagy vigán járnak-kelenek a pályaházak várótermében, peronjain és a gőzhajóállomás előtti téren, minden perczen készzen arra, hogy meghúzzák magukat a vasúti kocsikban, illetve gőzhajókon, a melyek gyorsan gördülnek s usznak a vidék távol eső pontjai felé. A mamák és részben a papák is megkönnyebbülten sóhajtanak föl, hogy végével az iskolai esztendőnek, és is utra indulhatnak szekundákra szolgáló gimnazista-fiaikkal, a kiknek nyári örömeibe csakis a javító vizsga kötelezett sége vegyithet némi ürmöt. Itt a nagy vakáció! kicsik és nagyok egyaránt boldogan néznek a nyári melegek elé, a melyek kegyetlenül fenyegetik mindazokat a boldogtalánokat, a kik sem nem iskolai fiúk, sem nem tanárok, meg képviselők.

— Alapítvány — 400 év múlva. Buj község előjárósága a millennium alkalmából furcsa alapítványt tett. Letett ugyanis az egyik nyiregyházi takarékpénztárba 5 forintot, oly feltételt alatt, hogy ez 400 év múlva, azaz a 2296 ik év június havában felszaporodott kamataival, valamely jótékony csejra fordítassék. Az alapító levelet több példányban leiratták és az eredeti példány Buj község levéltárához, a másolatokat pedig a különböző lelkesi hivatalokba és a vármegye levéltárába helyezték el. A kinek kedve és ideje van, kiszámíthatja, mennyire fog rugni 400 év múlva az 5 ft kamatostól együtt.

— Színészet a megyében. Peterdy Sándor színtársulata folyó hó 25-én érkezett Nagyszentmiklósról. Az első előadást a rossz időjárás miatt csak a következő napon tarthatták meg igen szép számu közönség előtt, a mikoris Sudermann „Othón” című darabja került színre.

— A bihar-nagyvárad múzeum felavatása. Szent László ünnepén nyitották meg Nagyváradon az új bihar megyei és nagyvárad múzeumot. Reggel 9 órakor istentisztelet volt, melyen Schlauch Lőrincz bíboros püspök ponti kált több kanonok s az udvari papság segítségével. Az istentisztelet végeztével a vendégek és egyleti tagok felvonultak a püspöki palota nagy dísztermébe a díszközgyűlésre, a melyet Beöthy László dr. főispán, egyleti elnök nyitott meg. Felolvasták ezután a múzeum meg-alapításának történetét és a József kir. hercegtől, a Nemzeti Múzeumtól stb. érkezett üdvözlő táviratokat, közbe pedig a dalárda előadta a Szózatot és Himnuszt. A díszgyűlés után a múzeum épületeibe vonultak, a hol Beöthy László leleplezte a előcsarnok falába illesztett fehér márvány emléktáblát, mely azoknak neveit örökíti meg, a kiknek köszönhető, hogy Nagyvárad egy ily szép kulturális intézménnyel gazdagodott. A közönség ezután Némethy Gyula kalauzólása mellett megszemlélte a gazdag muzeum tárgyait, műkincseit. Az ünnep után déli egy órakor díszbéd volt Schlauch Lőrincz bíboros püspöknél.

— Czine mintye. Kornberger János családlegény a minap megvorte egy kurtakorcsmában Marschall Jánost, a mi annál nagyobb megszégyenítés volt a sértettre, mivel a „muzsikán” történt, lányok szemeláttára, a kik jót nevettek rajta s másnap szeretszót híresztelték a gyalázatát. Nem is tudta elfeledni a bántalmat, mert nem az ütleg fájt neki, hanem hogy a nyilvánosság előtt történt. Egy álló hétig törte a fejét a bosszun, míg végre rájött a módjára. Tegnap este előszedett egy méternyi hosszúságu kocsilöcsőt és lesbe állt a Német-utczában, mert tudta, hogy arra kell Kornbergernek jönnie. A legény gondtalanul mulatott a kioszkban és eszé ágában sem volt, hogy mi készül ellene. Már egy órakor hazament, hogy idejekorán keljen fel reggel. Mikor Marschal előtt elhaladt, ez előugrott a kapu aljából és egyetlen csapással a földre terítette. A megtámadott legény szótlanul rogyott össze és úgy maradt reggelig, a mikor észrevették és beszállították a központi kórházba, hol a sérülés következtében ma déli előtt meghalt. Marschal töredelmes vallomást tett. Azt mondja, hogy bosszúból követte el tettét.

— Mulatságos tévedés. Nagyszentmiklósról írják: A templom utca egyik háza előtt esténként ingyen művelzetben részesülő publikum szokott összegyűlni. A házban két fiatal ember játszik esténként saját mulatságukra: az egyik hegedűn, másik csiterán. Játékuk valóban meg is érdemli az érdeklődést, mivel kényesebb igé-

nyeket is kielégítőn találják azt a szomszédok és ez mindig több több kíváncsít csal oda esténként a hangversenyzők meghallgatására. Pénteken este is kiült az udvarba a két zeneművész, a hol egész is kis társaság vette őket körül. Egyszer csak belép a kapun egy borotvált uri ember, a ki nem is köszönve egyenesen egy megüresen álló szék felé tart, leül, s nagy lelki nyugalommal hallgatja az ingyen hangversenyt, majd cigarettára gyujtva egy pohár sört is kért. Akkor kezdett el csak hűdezeni, mikor megmondták neki hogy nem korcsmában, hanem magánlakáson van.

Közgazdaság.

„Star” életbiztosító társaság, London. Az előttünk fekvő 1895 ik jelentésből, mely a társaságnak 1896. márczius 31 én tartott közgyűlésen a részvényesek és biztosított felek elé terjesztetett, következő adatokat emeljük ki: Az 1895 ik évben 6404 biztosítási ajánlat 56,695 975 korona összegről nyújtott be, melyek közül 1281 részben visszautasítottat, részben még el nem intéztetett, 5123 kötvény állítottat ki 43,901,300 korona összegről, melyekért 1,692,784 korona bevételeztetett első évi díj fejében. Azonnal kezdődő 20 693 korona életjáradékért 246 051 korona bevételeztetett. Az érvényben levő biztosítások összege 364,557,860 koronára rug. A mérlegszámla a következő adatokat tünteti fel: Vagyon: Jelzálogok 29,968,529, kölcsönök kötvényekre 6,196,722, állampapírok, elsőbbségek és részvények 46,051,319, biztosítékok 1,043,187, ingatlanok 2,523,456, telejzáradék 1,962,364, kölcsönök életjáradékokra 1,395,590, künnelevő kamatok 157,947, összegyűjtött kamatok 1,197,538, künnelevő díjkövetelések 4,434,934, készpénzben bankoknál 877,500, pénztári készlet 68,633, összesen 95,872,719 korona. Teher: Befizetett részvénytőke 125,000, biztosítási és életjáradék alap 95,043,366, elismert, de még ki nem fizetett követelések 704,353, összesen 95,872,719 korona. A nyereség: és veszteség számla adatai: Bevétel: Biztosítási alap az év elején 89,439,115, díjbevitel 11,479,666, bevétel életjáradékokért 246,051, kamatok és osztalékok 3,391,231, illetékek 7,110, összesen 104,563,173 korona. — Kiadások: Esedékes kötvényekért 6,145,768, visszaváltások 612,074, életjáradékok 342,237, jutalékok 1,222,416, igazgatósági és kezelési költségek 657,868, orvosi tiszteletdíjak 118,221, jövedelmiadó 169,106, készpénz-osztalékok a részvényeseknek 6250, díjlevonások osztalék fejében a biztosítottak javára 120,866, biztosítási alap 1894. év végén 95,168,367, összesen 104,563,173 korona. — „A társaság magyarországi képviselősege mult év április hóban kezdvén meg működését a magyarországi fizetéről külön mérleget nem készített, mindamellett ezen rövid idő daczára létjogosultságát fényesen beigazolta és a társaság az egész országban a legjobb körökben számos felet nyert meg.

Legujabb hírek.

A czár betegsége.

Majna-Frankfurt, jun. 29. Pétervárról jelentik a Frankf. Ztg.-nak, hogy II. Miklós czár sárgaságban szenved.

Arton ítélete.

Páris, június 29. Az esküdtszék Artont a dinamittársaság ügyében bűnösnek mondta ki. A törvényszék ennek alapján Artont 6 évi fegyházra ítélte.

Az afrikai olasz fogitok váltáságdija.

Róma, június 29. Menelik király a nála fogva levő olaszokért 36 millió lira váltáságdijat követel.

Táviratok.

Országgyűlés.

(A főrendiház ülése június 30-án)

I.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház ma tartotta utolsó ülését a szünet előtt. Vita nélkül elfogadták a képviselőház által elfogadott kisebb javaslatokat, köztük a czukoradótörvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, azután kellemes vakációt kívánt az elnök, s a főrendek, kik igen csekély számmal jelentek meg, szétmentek nyaralni.

II.

(A képviselőház ülése június 30-án)

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház ma déli 1 órakor szintén rövid ülést tartott, melyen a főrendiház üzenetét vita nélkül tudomásul vették.

Agliardi a királynál.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: O Felsége ma délelőtt fogadta Agliardi bíborost külön kihallgatáson, mely alkalmossal átnyújtotta neki a pápa visszahívó levelét. Agliardi már e napokban hagyja el Bécsét.

A zombolyai tanítógyűlés.

Zsombolya, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A tegnapi és mai nap folyamán mintegy 500 vendég érkezett ide a Délmagyarországi tanítógyűlés 30-ik közgyűlésére. A tegnap este a nagyvendéglő helyiségeiben rendezett ismerkedési és táncestély kitünően sikerült, a közönség legnagyobb része reggelig mulatott.

Ma reggel 8 órakor díszmise volt, melyet a Zsombolya községe által beszerzett emléktábla leleplezése követett. Az ünnepi beszédet Augustin Antal községi jegyző mondta. Minke Béla pedig saját óráját szavaita. 10 órakor kezdődött az ünnepélyes díszgyűlés, melyen Leitch Antal polgárhatalmi igazgató mondott határozó beszédet.

Ezek után következett a Délmagyarországi tanítógyűlés 30-ik rendes közgyűlése, mely ezuttal igen rövid volt. Egy órakor társas ebéd volt a nagyvendéglőben, melyen számos felköszöntőt mondtak.

Délután megtekintik a város nevezetességeit, este pedig elutaznak Budapestre, miután a tanítók legnagyobb része résztvesz az országos tanítógyűlésen.

Szökés a börtönből.

Budapest, június 30. (Feladatott déli 1 órakor.) (A „Torontál” eredeti távirata.) A fővárosnak ismét megvan a maga szenzációja: ma déli egy órakor a megyeházi börtönből megszökött Affendakis, a nemzetközi betörő banda tagja és egyuttal magával vitte a szökések krónikájában nem épen ismeretlen Scheibert is. Az utóbbinak azonban nem kedvezett a szerencse ezuttal sem, mert a Kerepesi-uton csakhamar elfogták. Affendakisnak mindedig nem voltak képesek a nyomába jutni.

Budapest, június 30. (Feladatott fél 3 órakor.) (A „Torontál” eredeti távirata.) A betörők a megyei levéltáron keresztül szöktek meg és a főispáni iroda előtt óvatosan elsurranva, anélkül jutottak le a földszintre, hogy valaki észrevette volna őket. Szokolay, egy tisztviselő azonban abban a pillanatban vette észre a szökést, mikor a menekülők már kiléptek a kapun. Kiabált az őrnök, hogy tartóztassa le őket, de a hirtelen támadt zavar kedvező alkalmat szolgáltatott a tapasztalt görögnek az eltűnésre, míg Scheiber futni kezdett. A folytonosan nyomában levő ő azonban a Kerepesi-uton elfogta.

Budapest, június 30. (Feladatott 4 órakor.) (A „Torontál” eredeti távirata.) Az összes pályaudvarokat detektívek tartják ellepve. Ugy szintén titkos rendőrök figyelik a környékbeli gyanus házakat, a melyekről feltételezhető, hogy magukba fogadták Affendakiszat.

A montenegrói fejedelem Belgrádban.

Budapest, június 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból telegrafálják: Nikita fejedelem tegnap délután, miután a kitünően sikerült hadgyakorlaton részt vett, Sándor király és Natália kíséretében a topesiderba hajtatott, hol a népünnepélyt tekintette meg. Itt mintegy harmincezer főnyi tömeg mulatott, mely lelkesen zsviózta királyát és vendégét. A mai nap folyamán a fejedelem Belgrád régiségeit tekintette meg.

H i r d e t é s e k.

26793. szám. 1896.

Pályázat.

Torontálvármegye alispánja részéről közhírré tétetik, hogy a Szervinátz-féle alapnál egy évenkénti 150 frtos ösztöndíj élvezete üresedésbe jött.

Ezen ösztöndíj egyedül és kizárólag szegény állapotú gör. kel. hitvallású szerb nemzetiségű, jó erkölcsű és kitűnő előmeneteli gymnázialis tanulóknak adományozható.

Megjegyeztetik, hogy a ki már egyszer az ösztöndíjat elnyeri, nemcsak a gymnáziumi tanulmányai idejében, hanem a magasabb tanintézetekben is élvezi.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik ezen ösztöndíjat elnyerni óhajtják, hogy a fentieket igazoló szabályszerűen felszerelt kérvényeket hozzám folyó évi augusztus hó 20-ig nyujtsák be.

N. Becskereken, 1896. évi június hó 23-án.

Alispán távol:
Br. Feilitzsch,
m. főjegyző.

604-31

(Utányomás nem díjazatik.)

Egy a jegyzői teendőkből, de főleg az adóügyekben teljesen jártas

segédre

van szükségem. Évi fizetése 240 frt, élelmezés és lakás (ágynemű és mosáson kívül), az anyakönyvvezető helyettesi teendők végzéseért 20 frt évi tiszteletdíj. Szorgalmához képest 1-2 havi próbaidő után évi fizetése 300 frtra emelhetik. A fizetés előleges havi részletekben a község pénztárából lesz felvehető. Az állás 1896. évi július hó 1-ével elfoglalandó. Ez állást elnyerni óhajtók szabályszerűleg felszerelt folyamodványaikat a „Kanakai Jegyzőséghez” czimezve fenti határidőig beadhatják.

616-31

Árlejtési hirdetmény.

Torontál-Petrovosszellő község (alibunári járás) törvényhatósági jóváhagyás alá terjesztett s ennek f. évi július hó 2-án megtartandó közgyűlésében elnyerendő jó-

vághatása reményében hozott 39/896. számú képviselőtestületi határozat folytán, a meglévő községi iskolaépület országúti szárnya 40⁷ méter hosszában kiépítetik s az iskolaudvarban iskolaszolgálat emeltetik.

Ezen építési munkát (anyaggal együttes) biztosítása végett az árlejtés folyó évi július hó 9-ik napjának d. e. 10 órája Petrovosszellő község házául kitűzetik, melyre az árlejtésen részt venni kívánó szakemberek azon megjegyzéssel hivatnak meg, hogy a 12500 frtban előirányzott összeg 10% át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban és pedig szóbelileg árlejtők az árlejtést vezető kezeihez, a zárt ajánlat tevők pedig azt ajánlatukhoz mellékelni tartoznak.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A vonatkozó építési- és költségterv a szokásos időben a jegyzői irodában betekinthető.

Kelt Torontál-Petrovosszellőn, 1896. évi június hó 25-én.

Knoll,
jegyző.

615-31

Szekesán,
bíró.

Fatelep

a Begaparton (Gizella-part 462.) augusztus 1-ére kiadó, (eddig Spuler-czég).

Felvilágosítást nyujt:

Kollarits Lujza

vagy

Benkovits Mihály.

609-3.2

5253. szám. I. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Beodra községében a községi bába állása üresedésbe jövén, arra pályázatot hirdetek.

A javadalmazás: 60 frt, a szülésnél való segédkezés külön díjaztatik, látogatási díj nappal vagy éjjel 20 kr.

A kérvények e hó 30-áig nyujtandók be.

T. Becsén, 1896. évi június hó 15-én.

Gróf Bethlen Miklós
főszolgabíró.

601-3.3



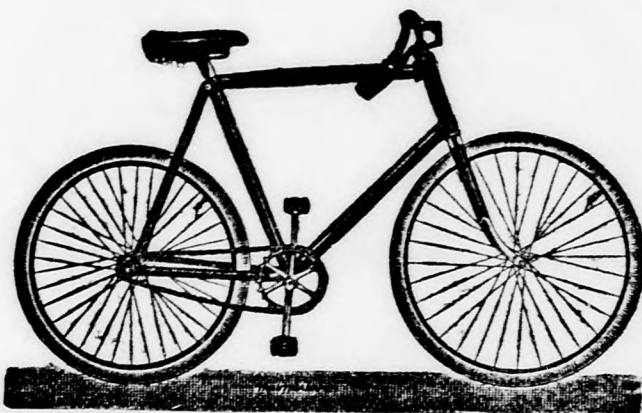
1896.

minták

csak elsőrendű gyártmányok.

„Phänomen“, „Swift-Steyr“, „Premier“

helical-csővel (angol gyártmány),



„Damensafety“, „Tandem“.

Továbbá lámpások, hangrangok, cyclo-méterek, stb. mindig raktáron

NOVÁK J. C.-nél

Nagy-Becsereken. 219-28.17

Javítások pontosan eszközöltenek.

H i r d e t é s e k

felvétetnek

e lap kiadóhivatalban.